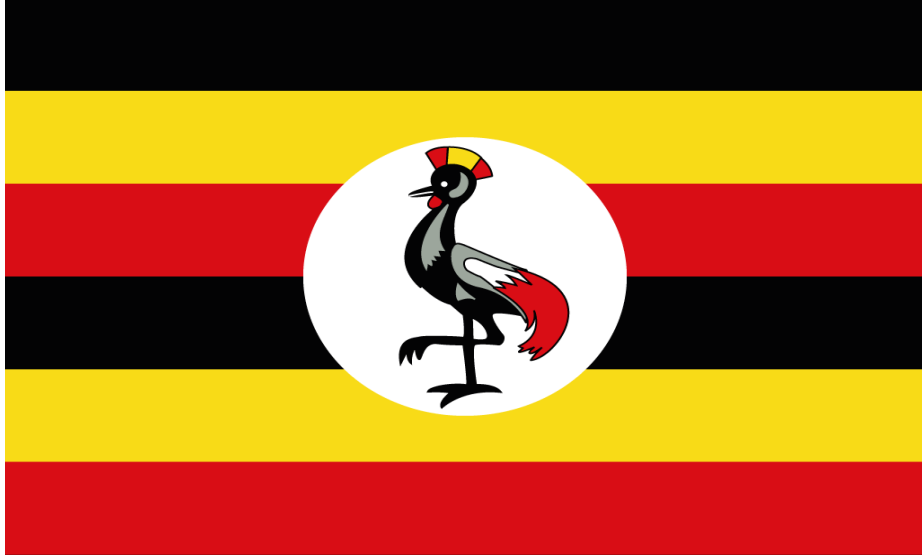

UGANDA CUMHURİYETİ
PAZAR BİLGİLERİ

KAMPALA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

2025

UGANDA CUMHURİYETİ PAZAR BİLGİLERİ

1-DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

1.1. Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Uganda ile birlikte diğer Doğu Afrika Topluluk Devletleri Kenya, Tanzanya, Ruanda ve Burundi arasında, ortak devletler arasındaki uluslararası ticareti teşvik etmek amacıyla Doğu Afrika Gümrük Birliği (EACU) kurulmuş olup faaliyetlerini 2004 yılında çıkarılan Doğu Afrika Topluluğu Gümrük Yönetimi Yasası (EACCMA) kapsamında yürütmektedir.

Söz konusu Birlik, daha geniş bir mal ve hizmet pazarı aracılığıyla ekonomik büyümeyi teşvik etmek için tek bir gümrük bölgesi ve ticaret bloğu olarak faaliyet göstermektedir. Anılan Gümrük Birliğine üye olan devletler, kendi arasındaki ticareti engelleyebilecek iç tarifeleri ve tarife dışı engelleri ortadan kaldırmak ve böylece tek bir pazar ve yatırım alanı oluşumunu kolaylaştırmak amacıyla, kurucu gümrük bölgeleri içinde üretilen malların hareketi gümrük ve kotadan muaf tutmuştur.

Diğer yandan, Ortak devletler ile diğer ülkeler arasındaki ticaretle ilgili politikaları uyumlu hale getirmek ve Ortak olmayan devletlerden gelen mallara Ortak Dış Tarife çerçevesi altında ithalat vergilerine yönelik ortak oranlar belirleyerek uygulamaya başlamıştır.

Doğu Afrika Gümrük Birliği (EACU) dışından yapılan ithalat için üç kademeli bir vergi yapısı benimsenmiştir. Çoğu bitmiş ürün %25 vergiye tabi tutulurken, ara ürünler %10 vergiye tabi olup hammaddeler (gıda maddeleri hariç) ve sermaye malları hala gümrüksüz girebilmektedir.

İthal mallara %18 oranında katma değer vergisi (KDV) ve geri alınamayan %15 oranında stopaj vergisi uygulanmaktadır. Bu vergiler bir araya geldiğinde, tüm yabancı mal ve hizmetlere %33 oranında bir vergi uygulanmaktadır. İthal mallara ayrıca demiryolu altyapısı gelişimini finanse etmek için %1,5 oranında altyapı vergisi ve yerleşik olmayan yabancı işletmelere 1 Temmuz 2023'ten itibaren geriye dönük olarak % 5 oranında bir Dijital Hizmetler Vergisi (DST) uygulanmaktadır. Söz konusu yeni vergi, brüt gelir üzerinden alınmakta olup Uganda Gelir İdaresi'ne üç ayda bir vergi beyannamesi vermesini gerektirmektedir.

1.2. İthalat Kapsamında Tahsil Edilen Vergiler

Uganda'da, genel olarak advalorem esasına dayalı gümrük vergi sistemi uygulanıyorken, akaryakıt için spesifik vergilendirme yöntemi benimsenmiştir. Bahse konu vergilerin tahsilatı ve yönetimi Uganda Gelir İdaresi (Uganda Revenue Authority) tarafından yürütülmektedir.

Bununla birlikte, İthalat rejiminde 8 farklı vergi çeşidi bulunmaktadır. Bu vergiler, Gümrük Vergisi, Petrol Tüketim Vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Stopaj Vergisi(CIF değerinden), Altyapı Vergisi, Dijital Hizmet Vergisi, Katma Değer Vergisi(CIF+ithalat vergisi+ özel tüketim vergisi üzerinden) ve Çevre Vergisi'dir.

1.2.1. Gümrük Vergisi: İthal edilen ürüne göre genel olarak %25(nihai ürün), %10 (yarı mamül), %0 (hammadde) şeklinde bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

1.2.2. Petrol Tüketim Vergisi: Petrol ithalatında yakıt/yağ türüne bağlı olarak litre başına UGX 200 ile UGX 1.450 arasında vergi tahsil edilir.

1.2.3. Özel Tüketim Vergisi: Fiziki miktara göre çimento, şeker, bira, şarap, sigara ithalatından alınır ve değişken oranlara sahiptir

1.2.4. Stopaj Vergisi: İthal edilen ürünün CIF değeri üzerinden % 15 vergi tahsil edilir.

1.2.5. Altyapı Vergisi: İthal edilen ürünün CIF değeri üzerinden %1,5 vergi tahsil edilir.

1.2.6. Dijital Hizmetler Vergisi: Yerleşik olmayan yabancı işletmelerden % 5 vergi tahsil edilir.

1.2.7. Katma Değer Vergisi: İthal edilen ürünün CIF +ithalat v.+ özel tüketim v. matrahı üzerinden %18 KDV tahsil edilir. Hidroelektrik santrali malzemeleri ithalatı KDV'den muaf tutulmuştur.

1.2.8. Çevre Vergisi: Araç ithalinde CIF üzerinden %0 (5 yaştan küçük), %35 (5-10 yaş arası), %50(10 yaştan büyük) olarak tahsil edilir.

Dİğer yandan, aşağıda sıralanan ürünlerin ithalinde vergi muafiyeti uygulanmaktadır:

- Eğitim materyali
- Engelli taşıt ve aletleri
- İlaç
- Kitap için kağıt
- Güneş enerjisi ekipmanları

- Otel malzemeleri(yapı ürünleri hariç) ç. mak, mutfak eşyası, ocak, soğutucu, klima, tv, halı, mobilya, çarşaf, perde, gym aletleri
- Endüstriyel makinaların bozuk parçalarının ithali
- Lastik üretimi teli
- Lastik sırtı
- İhraç ürünlerini için paketlenme malzemesi
- Alüminyum teneke hammaddesi süt ürünleri sektörü için
- Soğutuculu kamyon
- Yalıtımlı tanker
- Yalıtımlı süt tankı
- Kamu adına çöp toplamaya yetkili otoritelerin yada yerel otoritelerce yetkilendirilmiş kişilerin çöp toplamaya yönelik motorlu araçları

1.3. Uygulanan İç Vergi Türleri ve Oranları

1.3.1. Gelir vergisi: URA Uganda Gelir İdaresi %10 ile %30 arasında değişen 4 kademeli vergilendirme yapmaktadır. 2.820.000-UGX ve üstü geliri olan yerleşik kişiler için ayrı ve yerleşik olmayanlar için ayrı skala uygulanır. Çeşitli vergi istisnaları bulunmaktadır.

1.3.2.Kurumlar vergisi: Şirketlerin elde ettiği karlar üzerinden %30 olarak uygulanmaktadır. Bu oran madencilik alanında faaliyet gösteren şirketler için %25 ile 45 arasında değişen oranlarda uygulanır. Çeşitli istisna halleri bulunmaktadır.

1.3.3. Götürü Vergi: Yıllık geliri 150.000.000 UGX'den az olan küçük işletmeler için uygulanır. Vergi oranı işletmenin türüne ve yerine göre değişir.

1.3.4. Stopaj Vergisi: %5 ile % 30 arasında değişmekte olup, yerleşik olanlara ve olmayanlara farklı oranlarda uygulanır. Uganda Maliye Bakanlığı'nca belirlenen ürünlerden, dağıtılan karlardan, faiz gelirinden, sigorta priminden, royalti ücretlerinden, şube gelirinden, kumar gelirinden alınır. Çeşitli stopaj vergisi istisnaları bulunmaktadır.

1.3.5. Kira Geliri Vergisi: Vergi, bireyler için %12 sabit oranda ve birey olmayanlar için %30 oranında tahsil edilir. 2.820.000-UGX'i aşan kira gelirine %20 oranında vergi tahakkuk ettirilir.

1.3.6. Faiz Vergisi: Bankaya yatırılan mevduattan alınan faize %15 faiz vergisi tahakkuk ettirilir.

1.3.7. Özel Tüketim Vergisi: Vergilendirilecek ürüne göre maktu yada oransal olarak uygulanır. Sigara, bira, meyve suları, alkollü içkiler, kozmetik ürünleri, parfümler, mobil görüşme hizmeti, para transferi, şeker, şişelenmiş su, çimento, sabit hat görüşme hizmeti ve mobilya satışında uygulanır. Çeşitli istisnaları bulunmaktadır.

1.3.8. Katma Değer Vergisi: Mal ve hizmet satışında %18 olarak uygulanır. Çeşitli istisnaları bulunmaktadır.

1.3.9. Yerel Servis Vergisi: Geliri 100.000-UGX'den fazla olanlara 10 kademeli ve maktu (ilk kademe 5.000-UGX, 10. kademe 1000.000-UGX) olarak uygulanır.

2- ÜRÜN STANDARTLARI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

Uganda Ulusal Standartlar Bürosu (UNSB) Ticaret Sanayi ve Kooperatif Bakanlığına bağlı bir şekilde faaliyet göstermekte olup, kalite güvenlik ve sağlık standartlarını belirler ve uygular. Bu standartlara <https://webstore.unbs.go.ug> adresinden ulaşılabilir. UNBS aşağıda belirtilen 87 teknik komiteden oluşmaktadır.

Söz konusu Teknik Komiteler;

- Mühendislik ve inşaat alanında belirlenen standartlara ilişkin 26 teknik komite,
  - Gıda, tarım ve ormancılık alanında belirlenen standartlara ilişkin 23 teknik komite,
  - Kimyasallar ve tüketici ürünleri alanında belirlenen standartlara ilişkin 20 teknik komite,
  - Hizmetler ve işletme yönetimi alanında belirlenen standartlara ilişkin 18 teknik komite,
- Şeklinde.

Uganda, aşağıda yer alan bölgesel ve uluslararası standart kuruluşlarına üye olup bunlar tarafından belirlenen standartları uygulamaktadır:

1-Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO), www.iso.org

- 2-Uluslararası Elektroteknik Komisyonu (IEC), www.iec.ch
- 3-ASTM Uluslararası, www.astm.org
- 4-İngiliz Standartları Enstitüsü (BSI), www.bsigroup.com
- 5-Afrika Standardizasyon Örgütü (ARSO), www.arso-oran.org
- 6-EAC Stratejik Kalite Yönetim Ekibi (SQMT), www.eac-quality.net
- 7-Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), www.wto.org
- 8-CODEX Alimentarius, www.codexalimentarius.org
- 9-Uluslararası Yasal Metroloji Örgütü, www.oiml.org/en

2.1. Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

İthal ürünler standartlara uyum konusunda UNSB laboratuvarlarında teste tabi tutulurlar. Özellikle kimyasal yapı, mikrobiyolojik yapı, dayanıklılık, elektrik güvenliği konularında test uygulanır.

Kimya laboratuvarı, elektrik laboratuvarı, mikrobiyoloji laboratuvarı, malzeme ve mühendislik laboratuvarı, metroloji laboratuvarı olmak üzere 5 adet test laboratuvarı bulunmaktadır. Belirli ürünlere standartları karşıladığını göstermek üzere sertifikalandırma yapılır. Bu sertifikalandırma akredite laboratuvarlarda da yapılabilir. Bu akredite laboratuvarlar aşağıda yer almaktadır:

- Britannia Allied Industries Limited
- Brookside
- Chemiphar
- CREEC
- Electrical Controls and Switch Gear Ltd
- GEL
- Geotechnological Engineering
- GFS Engineering Services Laboratory
- Madhvani Group
- Roofings Rolling Mills
- Roofings Rolling Mills
- SMAT Technical services Ltd
- St Michael Food Laboratory and Consultancy Ltd
- Steel and Tube

- Times Analytics Limited
- Uganda Coffee Development Authority
- UIRI

2.2. Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

UNSB etiketleme standartlarını belirlemekte olup, ürün bilgisi etiketinin İngilizce olması gerekmektedir. Paketlemenin de ürünün bozulmasını ve hasar görmesini önleyecek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

3- TEKNİK ENGELLER

Uganda 01.01.1995'ten beri DTÖ üyesi olup, DTÖ üyesi ülkelerin Ticarete Teknik Engeller Anlaşması (TBT Anlaşması) kapsamında, diğer üye ülkelerle ticareti etkileyebilecek tüm önerilen teknik düzenlemeleri DTÖ'ye bildirmeleri gerekmektedir. Uganda ithalatta ve ihracatta bazı ürünler için lisans talep etmektedir.

3.1. İthalat aşamasında:

Maden ürünlerinin ithalatında Directorate of Geological Survey and Mining/Jeolojik Etüt ve Maden Müdürlüğü kurumundan ithalat lisansı gerekmektedir. Detaylı bilgi <http://www.uganda-mining.go.ug/> adresinden edinilebilir. Balık ve balık ürünleri ithalatı için Ministry of Agriculture/Tarım Bakanlığı'ndan ithalat lisansı gerekmektedir.

Uganda'ya ithalat için yükleme(ihracat) ülkesinden eşyalara (COC) Certificate of Conformity belgesi alınması gereklidir. Bu belgeler Uganda Ulusal Standart Bürosu UNBS tarafından akredite olan TUV, SGS ve Intertek firmalarına başvurularak Türkiye'de yükleme öncesi yapılacak inceleme sonucunda verilir. COC Belgesi gereken ürünler:

- Oyuncak
- Elektrik ve elektronik ürünler
- Otomobil
- Kimyasal ürünler(kozmetik dahil)
- Mekanik ürünler ve gazla çalışan aletler
- Tekstil, deri, plastik ve kauçuk ürünler
- Mobilya(ahşap ve metal dahil)
- Kağıt ve kırtasiye ürünleri
- Koruyucu güvenlik ekipmanları

-Gıda ve gıda ürünleri

-Kullanılmış ürünler

3.2. İhracat aşamasında:

Bazı ürünlerin ihracatında ilgili ajanstan ihracat lisansı ve sertifika alınması gerekmektedir.

Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

3.2.1. İhracatta Zorunlu Lisanslar:

-Balık ürünleri - Ministry of Agriculture(Tarım Bakanlığı)

-Tomruk ihracatı – Ministry of Water and Environment(Su ve Çevre Bakanlığı)

-Deri-Directorate of Animal Resources(Hayvan Kaynakları Müdürlüğü)

-Kahve- Coffee Development Authority (Uganda Kahve Geliştirme Otoritesi)

-Yaban hayatı ürünleri- Uganda Wildlife Authority(Uganda Yaban Hayat İdaresi)

-Balık ürünleri- Directorate of Fisheries Resources(Balık Kaynakları Müdürlüğü)

-Hayvan ürünleri- Directorate of Animal Resources(Hayvan Kaynakları Müdürlüğü)

3.2.2. İhracatta Zorunlu Sertifikalar:

Kalite sertifikası – Uganda National Bureau of Registration(Uganda Ulusal Kayıt Bürosu)

Bitki sertifikası- Çay, kahve, meyve, sebze ve tahıl için ilgili ajanslardan.

Canlı hayvanlar sağlık sertifikası- Directorate of Animal Resources(Hayvan Kaynakları Müdürlüğü)

4- PAZARININ TEMEL ÖZELLİKLERİ

50 milyon nüfusu ve bu nüfusun % 70 oranında genç olması, 50 milyarı aşan mili geliri, 3.5. milyara yaklaşan ihracatı, kişi başı milli geliri 1000 dolar civarında olan Uganda özellikle Türk ve yabancı yatırımcılar için cazibedar bir ülke olma özelliğini korumaya devam etmektedir.

Özellikle Victoria gölünün büyük bir kısmına komşu olması verimli tarım alanlarına sahip olmasını sağlamış, bitki örtüsünün çeşitliliği, safari ve doğal şelalelerinin varlığı ülkenin hem bir turizm destinasyonu haline gelmesini hem de hidroelektrik enerji üretimine potansiyel bir kaynak olması sağlamaktadır.

Diğer yandan, benimsenen makro ekonomik politikalar, gelişen bankacılık sistemi, düşük enflasyon, istikrarlı bir büyüme, siyasi istikrarın varlığı ve yabancı yatırımcılara yönelik vergisel teşvikler, yabancı yatırımcıların ülkeye yatırım kararı almasında önemli bir faktör haline gelmekte

ve bu durum Uganda'nın iş istihdamını doğrudan etkilemektedir. Yabancı yatırımların büyük bir kısmı madencilik, ulaşım, finans ve üretim alanlarında yoğunlaşmaktadır.

Ekonomideki önemli sektörleri; Tarım ve hayvancılık, Sanayi, Alt Yapı ve Ulaşım, Turizm, Enerji ve madencilik şeklinde sıralanabilir.

4.1.Tarım ve Hayvancılık:

Uganda'da tarım sektörü, hem kâr odaklı yatırımlar hem de ortaklıklar için çok sayıda yüksek karlı yatırımlar için fırsat sunmaktadır. Afrika Birliği'nin 55 üye ülkesinden biri olan Uganda, tarımsal kalkınmada istikrarlı bir şekilde büyüyerek Afrika Tarım Geliştirme Programı'nın (CAADP) kalkınma hedeflerine ulaşmada önde gelen 20 ülkeden biri olarak öne çıkmıştır.

Tarım Sektörü Uganda'daki en önemli sektör olmaya devam etmektedir, nüfusun yaklaşık % 80 nine yakını bu sektörden geçimini sağlamaktadır. Ayrıca bu sektör GSYİH'ya yaklaşık % 32 katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte, doğal hava koşullarına bağımlılık ve geleneksel yöntem ve ekipmanların hala yaygın kullanımı nedeniyle verimlilik sınırlıdır. Küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık ihracatı ülkenin önemli gelir kalemlerinden biridir. Kahve, çay, kakao, susam, çiçek önde gelen tarım ürünleridir.

Uganda Hükümeti, sulama ve mekanize tarımı teşvik ederek tarımın daha fazla ticarileştirilmesi için çaba sarf etmektedir. Yatırım fırsatları şu alanlarda mevcuttur:

-Hem mahsullerde hem de hayvan endüstrisinde ve su ürünleri yetiştiriciliğinde ticari çiftçilik;

- Katma değer sağlanması (tarımsal endüstriler, tarımsal gıda endüstrileri);

- İyileştirilmiş tohumlar, gübre ve böcek ilaçları gibi girdilerin üretimi

- Soğuk hava depoları ve lojistik

-Tarım makineleri imalatı ve montajı

-Ambalaj

-Sulama

Ayrıca, Balık ve işlenmiş gıda ürünleri ihracatı önemli bir yere sahiptir. Nile Perch ve tilapia cinsi balıkların bütün ya da fileto olarak soğuk zincir hava kargo ile başta Avrupa ülkeleri olmak üzere tüm dünyaya ihraç edilmektedir.

4.2. Sanayi, Alt Yapı ve Ulaşım:

Altyapı, yol, köprü, konut, iş merkezi inşaatı alanlarında yüksek potansiyele sahiptir. Bu projelerin bir kısmı hükümet tarafından bir kısmı da yurtdışı kuruluş ve yatırımcılar tarafından finanse edilmektedir. Alt yapı ve ulaşım sektöründe son dönemde başta Türk firmaları olmak üzere diğer ülkelerin yatırımları gittikçe artmakta olup söz konusu sektörün yatırımcılar açısından büyük bir potansiyele sahip olduğu gözlemlenmektedir.

Uganda Sanayi sektörü 2023-2024 döneminde yaklaşık % 5.4 civarında büyüme sağlamış olup sektörün büyümesinde temel katkıyı sınai üretim sağlamaktadır. Bunu inşaat, sulama ve maden arama faaliyetleri takip etmektedir. Sanayi üretimin 2023-2024 döneminde milli gelire katkısı yaklaşık % 15 civarındadır. Üretimin gelişmesinde özel sektörün de başat bir rolü bulunmaktadır.

Bununla birlikte, geleneksel tarım ürünlerinden olan kahve, süt ürünleri ve tekstilin yanında, Pamuk, kurutulmuş ananas, bamyaya, balık, çiçek ve işlenmiş gıda gibi tarım endüstrisine katkıda bulunan ürünlerin üretimi gün geçtikçe artmaktadır.

Üretim tesisi, toptancı ve perakende olmak üzere pazarda ciddi potansiyel bulunmaktadır. Hükümet, doğrudan yabancı yatırımları sektöre çekmeyi hedeflerken, diğer yandan mevcut endüstriyel oyuncuların giyim ürünlerini ihraç eden entegre değer zincirlerine dönüşmesini desteklemektedir.

4.3.-Turizm:

Uganda, zengin doğal bitki örtüsü, ulusal parkları, şelale ve gölleri, safari ve nesli tükenmekte olan dağ gorillerinin yaklaşık % 50'sine sahip üç ülkeden biri olması, bununla birlikte ağaca tırmanabilen Ishasha aslanları, beyaz gergedanlar ve fil gibi çeşitli hayvanlara ve dünyadaki kuş türlerinin % 11'ine (toplam 1.060 kuş türü) ev sahipliği yapması nedeniyle dünyada en çok turist çeken destinasyonlardan biri haline gelmiştir.

Bu nedenle, sürekli artan turist sayısının yılda 1,5 milyona ulaşarak 2023-2024 döneminde GSYİH'ya yaklaşık % 4.5 civarında katkıda bulunmaktadır.

Turizm sektöründeki yatırım fırsatları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

-Kaliteli konaklama tesisleri inşası

-Gezi turları (bisiklet turları, hava balonu yolculuğu, Victoria Gölü'nde deniz aktiviteleri ve Nil Nehri'nde nehir raftingi)

-Namugongo-Uganda şehitlerine hac, Mahatma Gandhi heykeli ve Nil'deki Piskopos Hannington iniş alanı gibi özel eko ve toplum turizmi tesislerinin ve inanç temelli turizmin geliştirilmesi,

4.4. Enerji ve Madencilik:

Uganda başta altın, petrol, tungsten, demir, olmak üzere zengin maden rezervlerine sahiptir. Uganda Yatırım Ajansı madencilik alanında yapılan yatırımları desteklemektedir. Uganda'da bu sektörde maden ekipmanları, keşif ve laboratuvar hizmetleri tedarikçilerine ve fizibilite çalışmalarında aktif yer alacak firmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Önemli madenlerin dağılımına bakıldığında ülkenin doğusunda altın ve bakır; batısında altın, bakır, kireçtaşı, demir, kalay; güneyinde manyezit ve mika, tungsten; kuzeyinde ise kireçtaşı ve altın yatakları bulunmaktadır.

Kitgum-Pader Metal Projesi nikel/bakır cevheri projesi olarak laboratuvar analizleri tamamlanmış bir projedir. Bu proje Uganda'ya yatırım çekmekte olan maden yataklarından biridir. Madencilik sektörü yılda yüzde 11 büyüme oranına ulaşmış olup, çimento üretiminde kullanılan kireçtaşı ve kireç büyük oranda iç piyasada tüketilmektedir. Çakıltaşı, mıcır, altın, ve tungsten madenleri ise daha çok ihraç edilmektedir.

Kamu özel ortaklığı kapsamında enerji santralleri kurulmakta ve hayata geçirilmektedir. Uganda'nın en büyük enerji üretim tesisi olup 600 MW'lık Karuma Hidroelektrik Santrali ve Karuma Bağlantı Tesisi 2024 yılında açılmıştır. Anılan enerji santralinin açılması ülkenin enerji sektöründe önemli bir sıçramayı temsil etmekte olup hem konutlarda hem de endüstriyel kullanımlarda güvenilir bir elektrik temini sağlamaktadır.

Petrol ve gaz sektörü, önümüzdeki üç ila beş yıl içinde 15 ila 20 milyar-USD arasında yatırım getirmesi beklendiğinden, ülkedeki kapsayıcı büyümeye önemli katkı sağlama potansiyeline sahiptir. 6,5 milyar varil petrolün keşfedilmesiyle, iki büyük yatırımı teşvik etmesi beklenmektedir: bunlar yapımı devam eden günde 60.000 varil işleyecek bir petrol rafinerisi ve proje aşamasında olan Uganda'daki Hoima'dan Tanzanya'daki Tanga limanına kadar olan 1.445 km'lik petrol boru hattıdır. Kabale ve Hoima'da ulaşım altyapısının iyileştirilmesi ve petrol bazlı bir endüstri parkının geliştirilmesinde fırsatlar mevcuttur.

5- PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

5.1. İş Kültürü

Uganda'da yaygın bir şekilde ingilizce konuşulduğundan genellikle tüm toplantılar İngilizce yapılmaktadır. Özellikle hükümet yetkilileri ile toplantı talepleri resmi yazılı talep ile gönderilir.

Randevuları planlarken, bir tarih ve saat oluşturmak için ekstra zaman vermek gerekir. Gecikme veya iptallere, özellikle hükümet yetkilileriyle yapılan toplantılara, gecikme süresinin görevlinin konumu ile orantılı olarak arttığı şekilde hazırlıklı olmak gerekir.

5.2. Para Kullanımı (kredi kartı, çek dahil)

Uganda'nın para birimi Uganda Şilini (UGX) olup bir çok işlemde istikrarlı ve yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bunun yanısıra, ABD doları ve EURO da kullanım alanına sahiptir. Ülkede Bankacılık sistemi uluslararası bankacılık sistemine entegre olmasına rağmen genel olarak bankacılık sistemindeki yüksek kesintilerinin mevcudiyeti ve devam eden mevcut alışkanlıklar nedeniyle tasarrufların ve ülkedeki dövizin çok cüzi bir kısmının finansal sistemde olduğu bilinmektedir. Ülkede çek kullanımı yaygın değildir, ticari ilişkiler genellikle nakit olarak gerçekleşmektedir.

Uganda'da yerli ve uluslararası kredi kartları geçerli olup özellikle visa ve maestro logolu kredi kartların kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Cep telefonu operatörüne göre yüklenebilen MTN Money ve Airtel Money uygulamaları aracılığıyla oluşturulan cüzdanlardan ödeme imkanı oldukça yaygın ve kolay bir yöntem haline gelmiştir. Telefon bayilerinde ve mobil bankacılık

uygulamaları üzerinden söz konusu uygulamalara kolaylıkla para yatırabilmektedir. Mobil cüzdan hesaplarındaki para ile benzin alımından para transferine kadar birçok ödeme işlemi yapılabilmektedir.

5.3. Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Diplomatik pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır. Umuma Mahsus Pasaport hamilleri, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Uganda vizesine Online başvuru <https://visas.immigration.go.ug/> linkinden yapılabilmektedir. online olarak başvuru yapıp onay alındıktan sonra vize etiketi Entebbe Havalimanı'nda pasaport polisi tarafından pasaporta yapıştırılmaktadır.

Uganda seyahati sonrası en az 6 ay geçerliliği bulunmalıdır. Uganda vizesi maksimum 7 ila 10 iş günü içerisinde sonuçlanmaktadır. Vize ücreti tek giriş için 50-usd, 12 aylık çok girişli vize 100-usd, 2 yıllık çok girişli vize 200-usd'dir.

İzinler Uganda İçişleri Bakanlığı Vatandaşlık ve Göç Kontrol Müdürlüğü'ne başvurulmak suretiyle edinilir. Çalışma ve ikamet izin sınıfları ve ücretleri (detaylı bilgi için https://visas.immigration.go.ug/#/help/entry_permit sitesi ziyaret edilebilir:

A2 : Hükümet için çalışan müteahhitlere verilir 250-usd ile 1.500-usd arasında değişir.

B1: Tarım sektörü yatırımcıları için düzenlenir 1.250-usd ile 6000-usd arasında değişir.

E: İmalat sektörü yatırımcıları için düzenlenir 400-usd ile 1.200-usd arasında değişir.

D: Ticari 1.250-usd ile 6.000-usd arasında değişir.

G1: Sivil toplum kuruluşu çalışanları için düzenlenir 250-usd ile 750-usd arasında değişir.

C: Madencilik sektörü için düzenlenir 1.250-usd ile 6000-usd arasında değişir.

G2: Yabancı işçiler için düzenlenir 1.250-usd ile 6000-usd arasında değişir.

F: Profesyoneller için düzenlenir 1.500-usd ile 7500-usd arasında değişir.

Ayrıca, ülkeye girişte sarı humma aşısı yaptırılmış olduğuna dair aşı karnesi beyanı zorunludur. Diğer isteğe bağlı aşular ve hastalıklara karşı güncel tavsiyeler için Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü'nün <https://www.seyahatsagligi.gov.tr/Site/SaglikBilgisi/UG> internet adresi ziyaret edilebilir.

5.4. Resmi Tatiller (milli gün vb) ve Mesai Saatleri

Devlet daireleri çalışma saatleri Pazartesi-Cuma 08.00-17.00 arasındır. İş yerleri ve dükkânlar her gün saat 18.00 ve daha sonrasına kadar açık kalabilmektedir. Aşağıdaki liste 2025 yılı resmî tatil günlerini göstermektedir. Bu tarihlerde kamu kurum ve kuruluşlarının tamamı kapalıdır.

- 01 Ocak Yılbaşı
- 26 Ocak NRM Özgürlük Günü
- 16 Şubat Başpsikopos Janani Luwum Günü
- 08 Mart Dünya Kadınlar Günü
- 29 Mart *Kutsal Cuma*
- 01 Nisan *Paskalya*
- 30 Mart *Ramazan Bayramı*
- 01 Mayıs İşçi Bayramı
- 03 Haziran Şehitler Günü
- 09 Haziran Ulusal Kahramanlar Günü
- 6 Haziran *Kurban Bayramı*
- 09 Ekim Bağımsızlık Günü
- 25-26 Aralık Noel

5.5. İklim ve Diğer Bilgiler

Ilıman bir iklim görülmektedir. Güney kesimlerinde yıllık ortalama sıcaklık 13 ile 23 derece arasındayken, kuzeyde 18 ile 30 derece arasında değişmektedir.

Elektrik altyapısı 240 volt AC, 50Hz. diktörtgen üç uçlu (three-pin) fişler kullanılmaktadır. Uluslararası telefon kodu +256 olup, devamında 9 haneli ülke içi telefon numarası tuşlanmalıdır. UTC +3 ve GMT +3 olup, yaz saati uygulaması yoktur.

6- ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

6.1. Şirket Türleri (temsilcilik ofisi, yabancı şubesi, ticari acenta dahil)

Yerli ve yabancı sermayeli şirketler UNBRS (Uganda Kayıt Hizmetleri Bürosuna tescil başvurusunda bulunur. Böylece şirket ismi koruma altına alınır. En çok kurulan şirket Limited (Ltd.) şirkettir.

6.2. Şirket Kurma Prosedürü (Başvuru merci, başvuru yapmaya yetkili kişi, istenen evraklar, kuruluş sermayesi vb.)

Şirket kurmaya ilişkin prosedür aşağıda belirtilmiştir.

- 1- URSB'ye (Uganda Kayıt Servisi Bürosu) unvan ve şirket kaydı
- 2- URA'dan (Uganda Gelir İdaresi) vergi numarası alma ve VAT(katma değer vergisi) kaydı
- 3- UIA'dan (Uganda Yatırım Ajansı) lisans alma
- 4- İlgili Belediyeden sektörle ilgili lisans alma
- 5- UNCCI'ye (Uganda Ticaret ve Sanayi Odası) kayıt olma isteğe bağlıdır.
- 6- NSSF'e (Ulusal Sosyal Güvenlik Fonu) kayıt(5 den fazla çalışanı olan şirket için)
- 7- Şirket kaşesi yaptırma

Şirket kurarken maliyet, sabit ücretlerin yanı sıra şirket sermayesine göre değişmekte olup 5.000.000-UGX'i aşan sermayeli şirketlerden ayrıca kuruluş aşamasında sermayenin %1.5'i oranında damga vergisi alınır. Şirket kurulumlarının yerel avukatlar tarafından gerçekleştirilmesi, süreçlerin hızlı ve doğru sonuçlandırılması açısından önem arz etmektedir.

6.3. Sigorta

Uganda'daki sigortacılık sektörü IRAU Uganda Sigortacılık Düzenleme Otoritesi tarafından gerçekleştirilmektedir. Temmuz 2014'te IRAU, ülkedeki her sigorta şirketini hayat(hayat poliçeleri, gelirler vb.) ve genel ticaret (sorumluluk, otomobil, genel risk vb.) ile ilgilenen ayrı şirketler kurmaya yönlendirmektedir. Amaç, riskin tüm sektöre yayılmasını önlemektir.

Ayrıca, yabancı sigorta şirketlerine üst yönetimlerinde ikiden fazla yabancı olmama şartı bulunmaktadır. Aynı düzenleme her sigorta şirketinin yönetim kurulu üyelerinin en az yarısının Uganda'da ikamet etmesini gerektirmektedir. Uganda'da toplam 33 sigorta şirketi faaliyet göstermektedir.

6.4. Bankacılık Mevzuatı

Uganda'da gelişmiş bir bankacılık sistemi bulunmaktadır. Uganda Bankası (BoU)/ Uganda Cumhuriyeti Merkez Bankası 15 Ağustos 1966'da açılmış olup, % 100'ü Uganda Hükümetine

aittir, ancak bir devlet kurumu değildir. Bank of Uganda, para politikasının oluşturulması ve uygulanmasının yanı sıra finansal kurumların düzenlenmesi ve denetlenmesinden sorumludur.

Eximbank, Standard Chartered Bank, Stanbic Bank, Bank of Baroda önde gelen bankalardan olup toplam 25 ticari banka ve 2 kalkınma bankası bulunmaktadır. Kredi verme, mevduat toplama, kredi kartı gibi bankacılık hizmetlerini vermektedirler.

Yabancıların Uganda bankalarında hesap açmalarına herhangi bir engel bulunmamaktadır. Uganda'dan yurtdışına ve yurtdışından Uganda'ya döviz transferi yapılabilmektedir. Uluslararası geçerliliği olan visa, master card, maestro gibi logoya sahip kredi kartları Uganda'da geçerlidir. Döviz alım satımı hem döviz bürolarından hem de banka şubelerinden yapılabilir.

6.5. Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Marka ve şirket ismi tescili için Uganda National Bureau of Registration(Uganda Ulusal Kayıt Bürosu)'na başvurulması gerekmektedir. Hem yerli hem de yabancı firmalar tescil hizmetinden yararlanabilir. Tescil olan firmalar yerel bankalardan borçlanma ve tüm kamu ihalelerine girme hakkına sahip bulunmaktadır. Ayrıca ülke çapında isim hakkı korunmuş olmaktadır. Patentler 20 yıl, modeller 10 yıl ve endüstriyel tasarım 5 yıl (beşer yıl 2 defa uzatılabilir) korunma hakkına sahiptir.

6.6. Dağıtım Kanalları

Uganda'da genel olarak tüm malların dağıtımını toptancılar ve perakendeciler tarafından yapılmaktadır. Toptancılar tarafından ithal edilen mallar büyük depolara nakledilmekte ve daha sonra lokal perakendecilere sevk edilmektedir.

6.7. Tüketici Tercihleri

Özel sektörde pazar genellikle fiyata karşı hassastır. Kamu alımlarında ise fiyatın yanı sıra özellikle kalite ön plandadır.

6.8. Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Yerel acenta yada distribütör ile çalışmak ihracatçının tahsilat riskini azaltacak ve pazarda daha iyi tutunmasını sağlayacaktır. Diğer yandan ihracat mallarına ilişkin olarak kurulum, eğitim,

teknik destek vs. gibi satış sonrası hizmetlere gereken önemin verilmesi pazarda rakiplere karşı avantaj sağlayacaktır.

6.9. Kamu İhaleleri

Kamu ihaleleri PPDA Kamu İhale Ajansı tarafından organize edilmektedir. İhaleler ulusal gazetelerde ve internet sitelerinde ilan edilmektedir. Bunlar aşağıda yer almaktadır. Dünya Bankası, İslam Kalkınma Bankası ve Afrika Kalkınma Bankası gibi kuruluşların Uganda'ya ilişkin ihaleleri de kendi web sitelerinden takip edilebilir.

<https://www.unra.go.ug/tenders/> (Yol yapım ihaleleri)

<https://www.kcca.go.ug/tenders> (Kampala Belediyesi İhaleleri)

<https://www.health.go.ug/bids-and-tenders/> (Sağlık Bakanlığı ihaleleri)

<http://www.defence.go.ug/bidsandtenders> (Askeri ihaleler)

<https://gpp.ppda.go.ug/#/public/bid-invitations> (Genel İhaleler)

<https://www.monitor.co.ug/uganda/jobs/tenders> (Genel İhaleler)

<https://www.newvision.co.ug/category/tenders> (Genel İhaleler)

<https://finances.worldbank.org/Procurement/Procurement-Notices-Uganda-Consultants/u2mj-ua92> (Dünya Bankası İhaleleri)

https://www.isdb.org/project-procurement/tenders?loc=UG&tender_type=&status=active
(İslam Kalkınma Bankası İhaleleri)

<http://www.un-ug.org/tenders/> (Birleşmiş Milletler İhaleleri)

<https://www.afdb.org/en/projects-and-operations/procurement> (Afrika Kalkınma Bankası İhaleleri)